

Størst er den som tjener

Sørgegudstjenesten i Domkirken i forbindelse med Kong Haralds død 30.08.2026

Da Jesus så folkemengden, gikk han opp i fjellet. Der satte han seg, og disiplene samlet seg om ham. Han tok til orde og lærte dem:

«Salige er de som er fattige i ånden,
for himmelriket er deres.

Salige er de som sørger,
for de skal trøstes.

Salige er de ydmyke,
for de skal arve jorden.

Salige er de som hungrer og tørster etter rettferdigheten,
for de skal mettes.

Salige er de barmhjertige,
for de skal få barmhjertighet.

Salige er de rene av hjertet,
for de skal se Gud.

Salige er de som skaper fred,
for de skal kalles Guds barn. (Matt 5, 1-9)

Slik lyder det hellige evangeliet.

Det gjør så vondt å miste et menneske som vi var glad i. Hele Norge sørger i dag over at Kong Harald er død. «Det er en tid for alt,» hørte vi lest.

en tid for å gråte, en tid for å le,
en tid for å sørge, en tid for å danse,

Selv om det er vondt, er det viktig og riktig å sørge i dag. For vi må alltid snakke sant om livet. Et helt land og folk sørger i dag fordi vi har mistet en som var umistelig for oss. Kongen, Han som ved sin fødsel arvet hele kongeriket og som ved sitt liv vant hele folket. Men hvordan?

Kongen fremstod alltid som Kongen. Ingen som møtte ham, var i tvil om det. Han valgte som sin far og farfar valgspråket «Alt for Norge». Det gav retningen for tjenesten hans. Han satte ikke seg selv først, men landet vårt, fellesskapet. Og kanskje det som var aller mest unikt: Han satte det enkelte menneske først. Det er mange, alle slags mennesker, som har erfart hvordan Kong Harald så den enkelte, ja, tjente den enkelte i praksis. Det var ingen grenser for de som var inkludert i hans tjeneste.

Selv fikk jeg erfare det her i denne kirken den dagen jeg ble vigslet til biskop. Kongen satt foran her på en egen stol. Gudstjenesten er ferdig, og jeg skal etter protokollen følge kongen ut av kirken til bilen hans. Vi kommer ned ved utgangen. Stopper opp i døråpningen. Det er et forferdelig vær. En blanding av snø, sludd og regn. På bakken ligger det et tykt lag av snøslaps. Vi har begge to på oss lave sko. Da snur kongen seg mot meg og sier med et smil: «det er bedre at én blir våt på beina, enn at begge blir det.» Så gir han tegn til meg at jeg skal bli stående på trappen, mens han begynner å gå de siste skrittene ut til bilen alene med vann og snø over skoene.

Jeg står igjen på trappen og tenker: Sånn er kongen vår. Han var opptatt av at jeg ikke skulle bli våt på beina, mens han selv går ut i

snøslapset på lave sko. Man blir ikke mindre av å tjene andre, men større.

Er det ikke slike forbilder vår tid trenger mer enn noen gang. For å binde oss sammen og gjøre livet godt for alle. Kongens tjeneste bandt oss sammen som et folk.

«Å leva det er å elska, det beste di sjel fekk nå»

Å tjene betyr ikke å glemme hvem vi selv er. Det gjorde aldri kongen. Vi må holde fast at hvert menneske, også vi selv, er et unikt og uerstattelig menneske med samme verdi. Skapt i Guds bilde. En verdi som ingen kan ta fra oss. Men å elske vår neste er å tjene vår neste. Å se den andre, fremfor bare å se oss selv.

Alle de gode historiene som vi hører i disse dager om hvordan det var å møte kongen viser at kjærligheten søker ikke sitt eget. Kjærligheten er ikke først og fremst en følelse, men det er de gode ordene og barmhjertige handlinger i praksis mot hverandre.

Jesus sa en gang: den som vil være stor blant dere, skal være alles tjener. Kongens eksempel på å tjene, viser oss hva som gjør mennesket stort.

Vi har hørt lest ordene av Jesus i Bergprekenen:

Salige er de som sørger for de skal trøstes

Salige er de som viser barmhjertighet, for de skal få barmhjertighet.

- Salig er den som skaper fred

Når vi hører disse ordene, er veien kort til å se for oss hvordan Kong Harald møtte oss: med barmhjertighet, med ønske om å skape fred. Han var ikke redd for å vise sine følelser. Når fotballandslaget vendte hjem fra USA i sommer, var smilet stort, og latteren satt løst. Når landet vårt ble rammet av katastrofer og tragedier, gråt Kongen med oss. Som etter tragedien på Utøya hvor gråten og medfølelsen talte enda mer og enda sterkere enn de gode ordene hans.

Flere ganger har Kong Harald fortalt oss hvilke følelser som gikk igjennom ham da han var i samme situasjon som vår nye konge, Kong Haakon den 8, er i nå. «Jeg var livredd,» sa han, da han forstod at nå var det han som var den nye kongen. Det gjorde ham ikke mindre, men større. Det er gjennom sårbarheten at vi virkelig når inn til hverandre. Ikke gjennom det perfekte, men det ekte. Å vise sårbarhet og egen svakhet, er tegn på styrke.

Kong Harald ble ikke mindre ved at han tjente oss. Han ble ikke mindre ved at han viste oss sin sårbarhet og svakhet. Det var på den måten han vant et helt folk.

Er det ikke slik Gud møter oss? Den store kristne fortellingen handler om at Gud, han som er større enn vi kan forstå, blir født som et lite barn i vår urolige verden. Barnet får navnet Jesus. Født så vi mennesker kan se ham. Se hvordan Gud er. Hvordan han deler våre kår. Det er gjennom sine sår, - når Jesus på slutten av sitt liv her på jorden lider og dør for oss - at Gud når helt inn til oss så vi kan tro på han.

Kongen valgte selv den kristne tro. Ikke for å ekskludere andre.

Som han sa det selv:

«En trygg forankring i egen tro og i egne kulturtradisjoner er en forutsetning for en åpen dialog med mennesker som har et annet livssyn og en annen tro.»

Han og dronning Sonja valgte å bli vigslet til sin gjerning. Om den hendelsen uttalte han:

«Det å få Guds velsignelse over gjerningen vår – og å knele ned der hvor både min far og min farfar tidligere hadde mottatt den samme velsignelsen, opplevdes som en stor styrke.»

Den kristne tro gav ham en styrke. Som han selv sa: Jeg ble ikke en konge av Guds nåde, men med Guds nåde. Troen gav en himmel over livet.

Vi kommer ikke mer til å høre kong Haralds gode ord og erfare hans store raushet. Det er det som gjør det så ekstra vondt i dag. Døden setter et skille her på jorden.

Men i en kirke handler det ikke bare om en himmel over hverdagen. Det handler også om et håp for fremtiden. At det ikke er døden, men livet som seirer til slutt. Et håp fordi Jesus ikke bare gav sitt liv for oss, han stod også opp igjen påskedag. Det forandret alt.

Salmedikteren Svein Ellingsen sier det slik:

Døden må vike for Gudsrikets krefter!
Livet er gjemt i et jord-dekket frø.
Se, i oppstandelsens tegn skal vi leve.
Se i oppstandelsens lys skal vi dø.

«Det er bedre at én blir våt på beina, enn at begge blir det.»
Så gir han tegn til meg at jeg skal bli stående på trappen, mens
han begynner å gå de siste skrittene ut til bilen alene med vann og
snø over skoene.

Nå har Kongen gått ut av tiden. Derfor sørger et helt folk i dag. En
sorg som er farget av en dyp takknemlighet for den Kong Harald
var for oss. Ved sitt liv vant han et helt folk.

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd som var, er og
blir en sann Gud fra evighet og til evighet. Amen

Stein Reinertsen
Kristiansand 29.08.2026